

KİTAP İNCELEMESİ: ADLİ OSTEOLOJİ BOOK REVIEW: ADLİ OSTEOLOJİ (FORENSIC OSTEOLOGY)

Özgür BULUT*, İsmail HIZLIOL**

Çöloğlu, A. S. ve İşcan, M. Y. (1998) Adli Osteoloji (1. Baskı),
İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayınları, ISBN 975-404-527-5

Gönderim/Received: 19 Şubat/Feb. 2016
Kabul/Accepted: 1 Mart/March 2016

Adli Antropoloji, adli olayların çözümlenmesinde ve kimliklendirme çalışmalarında Biyolojik Antropoloji yöntemlerinin kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Adli Antropoloji'nin alt bir çalışma alanı olan osteolojik incelemeler, insana ait olan ya da olduğu düşünülen iskeletleşmiş kalıntıları inceleyerek kimlik tespitine yönelik çalışmalar yürüten bir disiplindir. Bu nedenle adli antropolog ve adli tıp uzmanları, osteolojik inceleme çalışmalarında iskeletin biyolojik profilini (yaş, cinsiyet, boy uzunluğu, fiziksel özellikler) oluşturmak amaçlı olarak şu sorulara yanıt arar: Bulunan kemikler ne tür bir canlıya aittir? Buluntular insana ait ise minimum birey sayısı kaçtır? Her bir bireyin yaşı, cinsiyeti ve boy uzunluğu nedir? İskelette travmatik oluşum var mıdır?

Bu kitapta, ülkemizde bu alanda önemli çalışmalar yapan sayın Prof. Dr. M. Yaşar İşcan ve sayın Prof. Dr. A. Sedat Çöloğlu'nun konu ile ilgili değerli bilgi birikimlerini meslektaşları ve alan çalışanları ile paylaştığı görülmektedir.

* Doç. Dr. Hitit Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Çorum | ozgur.bulut@gmail.com

** Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğü, Adli Antropoloji Birimi, Ankara

Prof. Dr. A. Sedat Çöloğlu ve Prof. Dr. M. Yaşar İşcan tarafından hazırlanan “Adli Osteoloji” kitabının ilk basımı 1998 tarihinde İstanbul Üniversitesi Rektörlük Yayınları tarafından yapılmıştır. Kitap 165 sayfadır ve “Adli Osteoloji: Tanımı ve İlkeleri”, “Kemiklerden Boy Uzunluğunun Hesaplanması”, “Kemiklerden Yaş Tayini”, “Kemiklerden Cinsiyet Tayini” ve “Adli Osteoloji’de Toplumsal Farklılıklar” başlıkları altında beş bölümden oluşmaktadır.

Yazarlardan Prof. Dr. A. Sedat Çöloğlu kitabın önsözünde Adli Antropoloji bilimi ve Prof. Dr. M. Yaşar İşcan ile nasıl tanıştıklarını, Adli Osteoloji kitabının yazılmasına nasıl karar verdiklerini ve kitabın yazılması sürecinde yaşadıklarını tarihsel süreci ile anlatmıştır. Prof. Dr. Çöloğlu yine bu bölümde kitabın yazılış amacının ülkemizdeki Antropoloji eğitimine fayda sağlamak olarak açıklamaktadır.

Yazarlar, “Adli Osteoloji: Tanımı ve İlkeleri” başlıklı birinci bölümde Adli Osteoloji’nin tanımı ve ilkeleri, kriminal mezar keşif çalışmaları, buluntu örneklerin ne tür bir canlıya ait olduğunun belirlenmesi, bulunan kemik örneklerinin kaç bireye ait olduğunun belirlenmesi, ölüm zamanı ve ölüm zamanının belirlenmesinde kullanılan yöntemler, yanmış kemiklerin incelenmesi ve iskelet materyalinin incelenmeye hazırlanması sürecini ana hatları ile anlatmışlardır.

“Kemiklerden Boy Uzunluğunun Hesaplanması” başlıklı ikinci bölümde boy uzunluğu tahmininde kullanılan yöntemleri anlatmışlardır. Matematiksel yöntem başlığı altında Trotter ve Gleser eşitliklerine oldukça geniş yer vermişler, ayrıca uzun kemikler kullanılarak boy uzunluğu hesaplanmasında etkili olan faktörlere değinmişlerdir. Anatomik yöntemde, yöntemin uygulanışını anlattıktan sonra Fully, Dwight ve Lundy tarafından tanımlanan anatomik metotları aktarmışlardır. Eksik uzun kemiklerden yararlanılan yöntemde ise yazarlar yönteme genel bir giriş yaptıktan sonra Steele eşitlikleri, SJB modifikasyonu ile Müller yöntemini anlatmışlardır.

Somatometrik yöntem başlığı altında yöntemin nasıl kullanıldığından genel hatları ile bahsetmişlerdir. Fetüslerde ve çocuklarda boy uzunluğu hesaplama yöntemi bölümünde fetüs ve çocuklarda boy uzunluğu hesaplama yöntemlerine kısaca değinmişlerdir. Boy uzunluğu hesaplamada kullanılan diğer yöntemler başlıklı son kısımda ise vertebralardan, talus ve kalkaneustan, boy uzunluğu hesaplamalarını anlatmışlar. Yine bu bölümde toplumumuza ait vertebralardan, tibiadan, metakarpallerden geliştirilen boy uzunluğu hesaplama formüllerini yer vermişlerdir.

“Kemiklerden Yaş Tayini” başlıklı üçüncü bölümde yaş tayini çalışmalarının cezai ve hukuki açıdan ne derece önemli olduğunun altını

çizdikten sonra yaş tayininde kullanılan yöntemleri şu başlıklar altında ayrıntılı olarak anlatmışlardır:

- Epifiz kapanmaları
- Kemikleşme noktaları
- Kostaların incelenmesiyle yaş tayini
- Vertebra kemikleşmesi ve osteofitler
- Timpanik membranın gelişim dönemleri
- Kafatası sütürlerinin kapanma dereceleri
- Maksiller sütürlerin kapanma dönemleri
- Dişlerin gelişimi ve sürmesiyle yaş tayini
- Tiroid kıkırdaktan ve hyoid kemikten yaş tayini
- Skapula kemikten yaş tayini
- Femur kemiğin incelenmesiyle yaş tayini
- Pelvis kemiklerini incelenmesiyle yaş tayini
- Aurikular yüzeyden yaş tayini
- Radyolojik yöntemler
- Histolojik yöntem

“Kemiklerden Cinsiyet Tayini” başlıklı dördüncü bölümde cinsiyet tayini kriterlerini morfolojik ve metrik yöntemler olarak anlatmışlardır. Bu bölümde kafatasından, vertebralardan, pelvis iskeletinden, ekstremite kemiklerinden, kostalardan ve sternumdan cinsiyet tayini kriterlerini anlatmışlardır. Yine bu bölümde çocuklarda cinsiyet tayini kriterlerine de değinmişlerdir.

Kitabın son bölümü olan “Adli Osteoloji’de Toplumsal Farklılıklar” bölümünde kafatası, pelvis iskeleti, pelvis-femur-tibia üçlü yöntem ve femur kemiğinde toplumsal farklılıklara değinmişlerdir.

Kitabın bölümlerinde anlatılanlar ile kitabın adını karşılaştırdığımızda birbiri ile uyumlu olduğunu görmekteyiz. Kitabın adını ilk duyduğumuzda zihnimizde içeriği hakkında canlanalar ile kitabın içinde bulduklarımız örtüşmektedir. Bu bağlamda kitabın isminin özenli seçildiğini görmekteyiz.

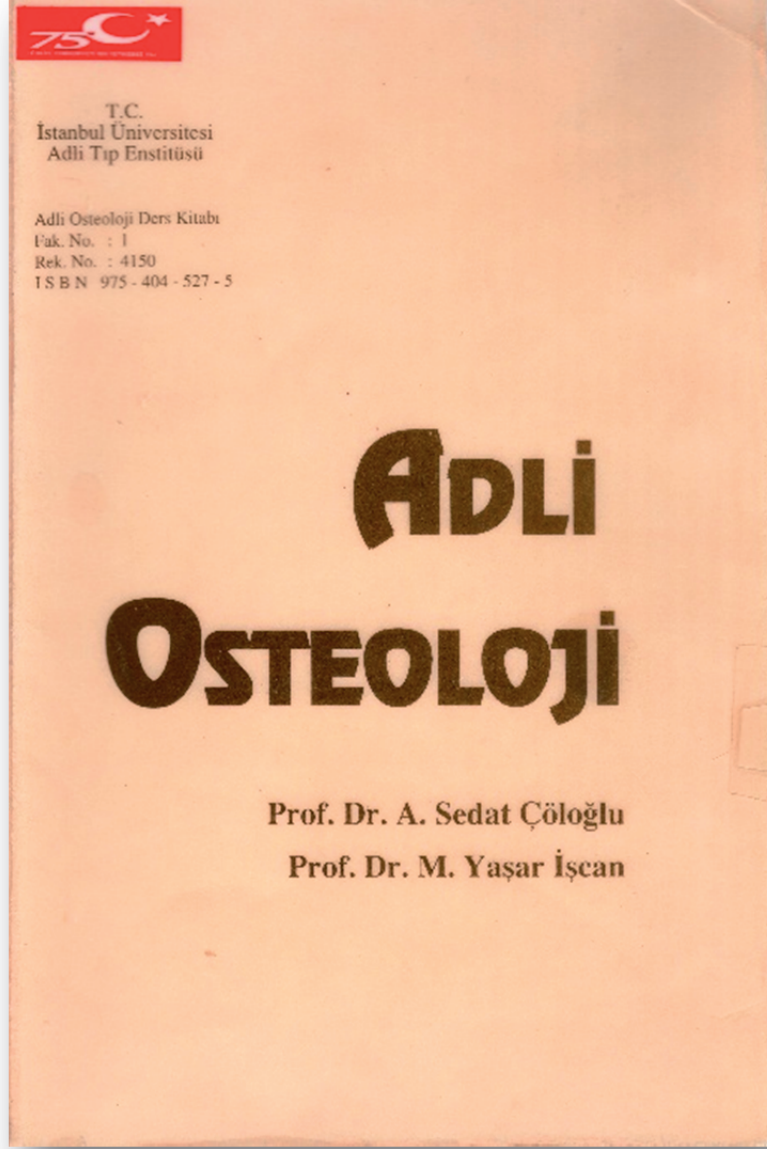
Bir adli antropoloğun iskelet incelemelerinde yanıt arayacağı soruları tekrar hatırlarsak, kitabın bölümleri arasında, iskelette travma olup olmadığı sorusu haricinde diğer tüm soruların yanıtlanmasına yardımcı olacağı görülmektedir.

Kitapta anlatıma katkı sağlayan çok sayıda çizim ve tabloya yer verildiği görülmektedir. Ancak bazı görsellerin siyah-beyaz haliyle

anlaşılmasının zor olduğu görülmekte, görsellerin aynı resim numarası ile renkli birer örneğinin kitabın sonunda tekrar verilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Değerli hocalarımız Prof. Dr. A. Sedat Çöloğlu ve Prof. Dr. M. Yaşar İşcan tarafından 1998 tarihinde Türkçe olarak hazırlanan “Adli Osteoloji” kitabı, yayımlandığı tarihten günümüze gelinceye kadar hiç şüphesiz hem üniversitelerimizin Antropoloji bölümlerine ve Adli Tıp anabilim dallarına, hem de ülkemizdeki Adli Tıp Kurumu ve Kriminal Polis Laboratuvarı’ndaki Adli Antropoloji birimlerine fayda sağlamıştır ve sağlamaktadır. Yayımlandığı tarihte toplumumuza ait çalışmaların sınırlı sayıda olduğu o tarihten günümüze gelinceye kadar yapılan çalışmaların dikkate alınacak sayıda arttığı göz önünde bulundurulduğunda, kitabın toplumuza ait çalışmalarla revize edilerek ve iskelet travması bölümünün de eklenerek yeni bir baskısının yayımlanmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Ülkemizde Adli Antropoloji alanında çalışmalar yürüten adli antropologlar ve adli tıp uzmanlarının kütüphanesinde bulunması gereken bu Türkçe yayını (Resim 1) değerli gayretleri ile bilimin hizmetine sunan saygıdeğer hocalarımıza teşekkür ederiz.

Resim 1. Adli Osteoloji. Prof. Dr. A. Sedat Çöloğlu ve Prof. Dr. M. Yaşar İşcan

